

Kockás táblázat

VAN KIÚT!

Összefoglaljuk, mi a lényege annak az alapvető szemléletváltásnak és gyakorlati átalakulásnak, amelynek a Civil Közoktatási Platform szerint az oktatáspolitikában be kellene következnie. A hagyományos gondolkodásmód és gyakorlat bemutatása esetén (táblázat baloldali oszlop) több esetben annak kritikája is szerepel.

Civil Közoktatási Platform (CKP) · 2016. december

A hagyományos gondolkodásmód és gyakorlat	Egy új szemlélet és gyakorlat
<p style="text-align: center;">AZ OKTATÁSPOLITIKUSOK ELKÉPZELÉSEIT KELL ÉRVÉNYESÍTENI</p> <p>Az oktatásban a politikusok szakmai elképzeléseit kell érvényesíteni. – A társadalmi egyeztetésnek hazudott véleményeztetés egyáltalán nem teszi lehetővé, hogy a szakmai csoportok és az érintettek érdemi módon részesei legyenek a döntéseknek.</p>	<p style="text-align: center;">TÁRSADALMI EGYEZTETÉS KELL</p> <p>A politika feladata a feltételteremtés ahhoz, hogy a társadalmi egyeztetési folyamatokban az értékrendek, az érdekek, a törekvések és a szakmai alternatívák valódi viták és egyeztetések keretében világossá váljanak, és ezeket megismerve legyen képes a politika jó döntéseket hozni.</p>
<p style="text-align: center;">KÖZPONTOSÍTOTT IRÁNYÍTÁS</p> <p>Erős, minden részletet meghatározó központi állami irányításra van szükség az oktatásban. Az oktatás intézményeinek fenntartása csak központilag megoldható. – Ez a gyakorlat, ha teheti, fékek nélkül központosítja az iskolafenntartást, megfosztva az intézményeket szervezeti önállóságuktól.</p>	<p style="text-align: center;">SZERVEZETI AUTONÓMIA</p> <p>Az oktatás intézményeinek szervezeti autonómiája az egyik legfontosabb feltétele az eredményes iskolai és óvodai nevelésnek, és e nevelés fejlesztésének. Demokratikus, racionálisan felépített, decentralizált és diszkriminációmentes fenntartói szisztéma kiépítése indokolt.</p>
<p style="text-align: center;">EGYSÉGES KÖVETELMÉNYEK</p> <p>Egy központból kell meghatározni, hogy a pedagógusok mit és milyen követelmények szerint, milyen aprólékosan megadott célokat követve tanítsanak. A színvonalnak csak ez lehet a garanciája.</p>	<p style="text-align: center;">SZEMÉLYRE SZABOTT TANANYAG</p> <p>Csak azt szabad központilag előírni, amit az oktatásban érintettek igen nagy többséggel közösen érvényesítendő oktatási tartalom alatt értenek. A pedagógusok kapják meg a lehető legnagyobb szabadságot ahhoz, hogy a gyermekek, tanítványaik személyiségéhez igazodva optimális fejlesztésben részesíthessék őket.</p>
<p style="text-align: center;">ALACSONY FINANSZÍROZÁS</p> <p>A döntéshozók alacsony szinten látják el anyagi forrásokkal az oktatást. A finanszírozási gyakorlat arra épül, hogy az oktatás csak bizonyos szükséges feltételeit formálja a társadalmi jólétnek, nem igazán fontos a gazdaság működése szempontjából, nem motorja annak.</p>	<p style="text-align: center;">A BEFEKTETÉS MEGTÉRÜL</p> <p>Egy új finanszírozási szemlélet és gyakorlat az oktatásban „felhajtóerőt” lát, az abba való befektetés busásan megtérülő jellegében hisz. Ezért okosan, hatékonyan, de jelentős arányban megnöveli az oktatásra fordított költségeket. Olyan fejlesztéspolitikát valósít meg, amely biztosítja, hogy a jelentős befektetés valóban kamatozódjék.</p>
<p style="text-align: center;">FELZÁRKÓZTATÁS</p> <p>Az esélyegyenlőtlenségek az iskolában a tanulók közötti, szociális háttérükben mutatkozó jelentős különbségekből erednek. A „felzárkóztatás” módszereit szükséges alkalmazni a probléma enyhítésére. Egy másik hagyományos gondolkodásmód a szegregációt kárhóztatja, miközben valójában a szelekcióra gondol, és annak tűzzel-vassal való kiirtását tartja csak megoldásnak. – A felzárkóztatás pedagógiája rendszerszinten még soha, sehol nem hozott eredményt. Nem igazolható, hogy a szelekció jó hatással van az oktatás eredményességére.</p>	<p style="text-align: center;">DISZKRIMINÁCIÓMENTES OKTATÁS</p> <p>Az esélyegyenlőtlenségeknek nem közvetlen oka sem a szociális egyenlőtlenségek rendszere, sem a szelekció. Az oktatás egyoldalú preferenciái „szükségesek” ahhoz, hogy a szociális hátrányokat maga az óvoda és az iskola transformálja tanulási hátrányokká. Az esélyegyenlőtlenségek hathatós csökkentése mindenk előtt a rejtett és a kifejezett diszkrimináció fokozatos megszüntetésével, az ezt szolgáló pedagógiai kultúra elterjesztésével lehetséges.</p>

A hagyományos gondolkodásmód és gyakorlat	Egy új szemlélet és gyakorlat
<p style="text-align: center;">HOMOGEN CSOPORTOK</p> <p>A tanulók szelekciója, a homogén tanulócsoportok kialakítása elemi feltétele annak, hogy az oktatás hatékony lehessen. A lassabban haladók, az úgymond gyengébb tanulók is megkapják a számukra szükséges fejlesztést, de a tehetségesek se szenvedjenek kárt amiatt, mert csak lassan haladhatnak a csoportjukkal. – A szelekciónak ez a rendszere azonban még a saját értékválasztásai szerint sem ér el sikereket. A hazai tehetségnevelés katasztrofális állapotban van.</p>	<p style="text-align: center;">SZELEKCIÓ NÉLKÜL</p> <p>A szelekció nem jelent sem előnyt, sem különösebb hátrányt a tanulás eredményességét tekintve, legföljebb azon pedagógusok esetében merül fel hol egyik, hol másik, akik nem képesek az érdemi pedagógiai differenciálás eszközszerét működtetni. A szelekció viszont rendkívül káros a gyermekek, a fiatalok szocializációja szempontjából: a különböző társadalmi csoportokhoz tartozók nem tanulnak meg egymással együttműködni. – A szelekciót meg kell szüntetni.</p>
<p style="text-align: center;">HAGYOMÁNYOS ISKOLASZERKEZET</p> <p>A magyar iskolarendszer, az intézményi struktúra lényegében megfelel az elvárásoknak, jelentős hagyomány, és mint ilyen érték. Legföljebb kisebb, a struktúrát meghatározó elemeket nem érintő változtatásokra, javításokra van szükség.</p>	<p style="text-align: center;">10 ÉVES EGYSÉGES, ÁLTALÁNOS KÉPZÉS</p> <p>A 8 évfolyamos általános iskolára, valamint a társadalmi elit érdekeit szolgáló szelekcióra épülő iskolarendszer már régóta elavult. – A hosszabb, legalább 10 évfolyamon keresztül folyó egységes és általános képzés, majd a csak ezután választandó szakképzés, vagy érettségire készülési feladataihoz érdemes hozzáigazítani az intézményi struktúrát.</p>
<p style="text-align: center;">KORAI ÉS KONKRÉT FELADATOKRA FELKÉSZÍTŐ SZAKKÉPZÉS</p> <p>A szakmatanulást minél hamarabb el kell kezdeni, és a képzés legfontosabb céljaként a végzés után ellátandó munkahelyi feladatokra való minél részletesebb és minél gyakorlatiasabb felkészítést kell megjelölni. A szakképzésben résztvevőknek nincs szükségük túl sok közismereti oktatásra, ebben alapvetően motiválatlanok is.</p>	<p style="text-align: center;">EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁSRA FELKÉSZÍTÉS A SZAKKÉPZÉSBEN</p> <p>A szakképzés alapvető célja, hogy a fiatalok felkészülhessenek az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiac mindenkor aktuális igényeihez való igazodásra. Ezért az azonnal alkalmazható ismereteknek és készségeknek a képzés folyamatában hátrébb kell lépniük, és az átfogóbb általános és szakmai kompetenciák formálása kell, hogy legyen a legfontosabb feladat. A szakképzés korai választása az egyik legerősebb esélyegyenlőtlenségeket növelő tényező, indokolt e választási pontot legalább a 10. évfolyam utánra helyezni.</p>
<p style="text-align: center;">PEDAGÓGUSOKRA KONCENTRÁLÓ, KÜLSŐ, MINŐSÍTŐ ÉRTÉKELÉS</p> <p>A pedagógusok, az intézményvezetők és az intézmények értékelése a résztvevők motiválása érdekében minősítő jellegű kell, hogy legyen. A formákat tekintve a külső értékelésnek kell dominánsnak lennie. A pedagógusokra kell összpontosítani. Az értékelések az oktatás kiemelt, jelentős munkaráfördítést érdemlő folyamatai. Megvalósításuk a pedagógusok szakmai tevékenységének része (értékelési szakértők munkája), ezért magának az értékelésnek a külön finanszírozására nincs szükség. – A nemrég kialakított rendszernek a pedagógusok körében erős az elutasíthatósága.</p>	<p style="text-align: center;">A SZERVEZETRE ÖSSZPONTOSÍTÓ, BELSŐ, FEJLESZTŐ ÉRTÉKELÉS</p> <p>Értékelésre szükség van. Ez az értékelés azonban a fejlesztés nevében működik, a belső értékelés szerepét emeli ki, amelyet támogat egy külső, professzionális szervezet. Nem a pedagógusokra, hanem az intézményre, a szervezetre összpontosít, emiatt pedagógusminősítésre nincs is szükség. Gigantomán szisztéma helyett inkább egy a feladatokhoz igazított, illetve kockázatalapú értékelés megvalósítása indokolt. Az értékelési folyamatok pedagógus terheket, munkamennyiséget növelő jellegét meg kell szüntetni, a feladat pótlólagos forrásokkal finanszírozandó.</p>

A hagyományos gondolkodásmód és gyakorlat	Egy új szemlélet és gyakorlat
<p style="text-align: center;">A PEDAGÓGUS ÉLETPÁLYA MODELL FENNTARTÁSA</p> <p>A pedagógus életpálya modell előrelépési lehetőséget kínál a pedagógusok számára, teljesítményhez köti a bérük növekedését, ennek következtében, összekapcsolódva az értékelési folyamatokkal ösztönöz a színvonalasabb pedagógiai tevékenységre.</p>	<p style="text-align: center;">A PEDAGÓGUS ÉLETPÁLYA MODELL MEGSZÜNTETÉSE</p> <p>A pedagógus közvetlen pedagógiai munkája színvonalának emelkedése a Pedagógus 1., 2. kategóriákba való kerülés csak esetlegesen kialakuló pontszámok növekedésén múlik. A mesterpedagógus és kutatótanár kategóriákba már nem a közvetlen pedagógiai tevékenység révén jutnak be, sok esetben nem is a környezetük által elismert pedagógusok. Az egész előmeneteli rendszer külső motivációs hatásokat érvényesít, ezek belső motivációkkal való kapcsolata erősen kétséges. – Az életpálya modellt okos átmeneti intézkedésekkel ki kell vezetni a rendszerből.</p>

A Civil Közoktatási Platform, és az abban tömörülő szervezetek a táblázatba foglalt dilemmák tekintetében inkább az új szemléletmódokat és gyakorlatformákat szeretnék látni a magyar oktatásban. De semmiképpen nem értenének egyet azzal, ha az irányváltás valamely akarnok erő – legyen az egy párt vagy pártkoalíció, a kormány, vagy akár a Civil Közoktatási Platform – egyedül, a szakma, az érintettek, a társadalom kizárásával, érdemi egyeztetések, valódi viták nélkül akarná végig vinni. Ebben az ügyben is együttműködésre ítélték vagyunk, arra, hogy együtt megvizsgáljuk, tényleg erre, valami ilyesmire van-e szükségünk. A Civil Közoktatási Platform – számos politikai szereplővel ellentétben – úgy gondolja, hogy elképzelései lehetséges alternatívák, más elképzelések mellett megvitandók.

FOGJUNK HOZZÁ!